

Handläggare
Karin Söderling
Telefon: +46 (0)8 508 30121**Till**
KN 2013-11-05

Bestämmelser för gravupplåtelser, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravvårdar mm samt krav på kistor och urnor.

Förslag till beslut

Kyrkogårdsnämnden beslutar om bestämmelser i enlighet med detta utlåtande.

Mats Larsson
Förvaltningschef

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen och behandlats i förvaltningsgrupp 2013-10-29.

Sammanfattning

I särskilt ärende föreslås nämnden att avskaffa det så kallade ”reglementet” och föreliggande ärende ska ses som förtydliganden i specifika frågor som omfattades av det gamla ”reglementet”.

I detta ärende föreslås därför bestämmelser inom Stockholms stads begravningsplatser som berör gravupplåtelser, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravvårdar mm samt krav på kistor och urnor. Bestämmelserna följer relevant lagstiftning och ska underlätta för gravupplåtare, platsansvariga på kyrkogårdarna m.fl. i kontakten med anhöriga.

I ärendet görs en genomgång av olika gravskick. En nyhet är att det anlagts askgravplatser som upplåts med begränsad gravrätt på Bromma kyrkogård.

En översyn av dessa bestämmelser ska göras årligen.

Bakgrund

Det pågår en genomgång av regelverk och riktlinjer inom förvaltningen och detta har aktualiserat behovet av förtydliganden kring vilka bestämmelser som gäller vid gravupplåtelser och vid gravsättning för olika gravområden och olika typer av gravskick. Detta har aktualiserats inte minst mot bakgrund av att nya askgravplatser och askgravlundar har inrättats och planeras. Ny lagstiftning medger numera möjlighet till upplåtelser av gravplatser med begränsad gravrätt.

Förvaltningens redovisning och förslag till beslut.

Här nedan görs en genomgång och redovisning av bestämmelser för

- Upplåtelser av grav, gravrätt mm.
- Genomgång av olika typer av gravskick och inom vilka begravningsplatser de olika gravskicken finns tillgängliga.
- Regelverk vid gravsättning och upplåtelser redovisas.
- Krav på kistor och urnor
- Bestämmelser för gravskötsel och för gravvårdar.

1. Upplåtelse av grav, gravrätt mm.

1.1 Gravplats med gravrätt, förbehållsgrav eller grav med begränsad gravrätt

Inom Stockholms stads begravningsplatser upplåts tre typer av gravplatser

- gravplats (även urnnisch) med gravrätt
- gravplats utan gravrätt men med förbehåll för den avlidne (s k förbehållsgrav)
- gravplats med begränsad gravrätt (askgravplatser vid Bromma kyrkogård)

När gravplatsen upplåts med gravrätt är det för 25 år med möjlighet till förnyad upplåtelse enligt begravningslagen.

1.1.2 Förbehållsgrav

När det inte finns någon som vill bli gravrättsinnehavare förbehålls gravplatsen för den avlidne i 25 år. Någon gravrätt finns inte men kyrkogårdsförvaltningen är förhindrad att upplåta den på nytt under denna tid. (se *Bengt Ernman: "Begravningsrätt i praktiken"*). Eftersom det då inte finns en gravrättsinnehavare

kan man betrakta kyrkogårdsförvaltningen som gravrättsinnehavare.

En gravplats med gravrätt kan övergå till förbehållsgrav om en gravrättsinnehavare väljer att återlämna gravrätten eller om gravrätten förverkas, exempelvis vid vanskötsel. Då förbehålls graven den avlidne i 25 år efter gravsättningen. Anhöriga kan närsomhelst under förbehållstiden välja att teckna gravrättsavtal och då övergår ansvaret för graven till gravrättsinnehavaren.

För att en förbehållsgrav ska förses med gravanordning får den som förvaltar begravningsplatsen bestämma att kostnaderna för gravplatsens skötsel betalas. (Lag 1999:306).

Kyrkogårdsförvaltningen kräver att minst ett gräsklippningsavtal tecknas. Kyrkogårdsförvaltningen har rätt att ta bort gravanordningen på en förbehållsgrav om inte skötseln för densamma har betalats.

1.1.3 Begränsad gravrätt

Begravningslagen tillåter från och med 2012 en ny typ av gravupplåtelse, upplåtelse med så kallad begränsad gravrätt.

På Bromma kyrkogård anläggs nya kvarter med askgravplatser med begränsad gravrätt. Gravrättsinnehavaren betalar för hyra av sten och gravvyr samt för en skötselkostnad i 25 år. Här finns möjlighet att förlänga gravrätten efter 25 år.

1.2 Förtida upplåtelse

På Skogskyrkogården, med undantag av för Katolska församlingen avdelat område inom kvarter 28, på Strandkyrkogården samt på Räcksta begravningsplats är det tillåtet att upplåta urngravar utan samband med gravsättning. På Strandkyrkogården är det också möjligt med förtida upplåtelse av kistgravar. Upplåtelsen sker med uttagande av särskild avgift.

1.3 Gravplats med minnessten

Gravplats kan även upplåtas vid tillfällen då någon avlidit utan att stoftet återfunnits. Det ska då framgå att någon gravsättning inte skett på gravplatsen genom att på gravanordningen markera »Till minne av« eller »vilar på annan plats«. Motsvarande anteckning ska även göras i gravboken. Upplåtelsen görs på motsvarande sätt som i normalfallet i 25 år.

1.4 Begränsningar för icke-stockholmare

Huvudmannen får upplåta gravplats för avliden från annan huvudmans förvaltningsområde om tillgång på gravplatser medger detta. (Lag 2008:208)

På Brännkyrka kyrkogård, Västberga begravningsplats, Bromma

kyrkogård, Hässelby begravningsplats, Spånga kyrkogård, Galärvarvskyrkogården får gravplats upplåtas endast i samband med gravsättning av avliden, folkbokförd i Stockholms stad. Dock kan kyrkogårdsförvaltningen vid särskilda skäl meddela undantag ifråga om folkbokföringsort.

2. Olika typer av gravskick

2.1 Minneslundar

På vissa av Stockholms stads begravningsplatser finns minneslund, nämligen på Skogskyrkogården, Norra begravningsplatsen, Råcksta begravningsplats, Brännkyrka kyrkogård, Bromma kyrkogård, Hässelby begravningsplats, Spånga kyrkogård, Strandkyrkogården och Galärvarvskyrkogården.

Minneslunden är en gemensam gravplats med anonym karaktär där avlidnas aska grävs ner eller strös ovan mark. Gravsättningen noteras i gravboken enligt 6 § begravningsförordningen. Askans läge i minneslunden markeras inte och gravvårdar och planteringar får inte förekomma. Nedgrävning eller spridning av aska sker vid lämplig årstid och utförs av kyrkogårdsförvaltningen under värdiga former utan närvaro av anhöriga.

Kyrkogårdsförvaltningen svarar för minneslundens vård och för all plantering inom denna. Besökare får medverka till utsmyckning med snittblommor och vintertid säsongsenliga dekorationer och marschaller/gravljus. Förvaltningen anvisar plats för dessa och hur de kan anordnas.

Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för städningen av smykningsplatserna och äger rätt att vid behov ta bort blommor, ljus och dekorationer för att upprätthålla en vacker och värdig miljö samt en säker och god arbetsmiljö.

2.2 Askgravlundar

Askgravlundar finns på Norra begravningsplatsen och på Bromma kyrkogård. De anhöriga kan närvara vid gravsättningen av askan som grävs ner. Askans läge i askgravlunden markeras inte men det finns möjlighet att gravera in den avlidnes namn med födelsedatum och dödsdatum på särskilda glastavlor eller liknande i anslutning till askgravlunden. De anhöriga betalar för gravering och framtida skötsel av askgravlunden. Smyckning vid askgravlunden sker vid särskilda smykningsplatser och med samma regelverk som vid minneslundar.

2.3 Askgravplatser

Askgravplatser finns på Galärvarvskyrkogården, Skogskyrkogården och Bromma kyrkogård.

Askgravplatsen har vanligtvis plats för upp till 4 askor. De anhöriga kan närvara vid gravsättningen som sker vid tjänlig väderlek. Askgravplatsen är försedd med en mindre gravanordning med plats för inskription eller bronsskylt för 1-4 namn. Vid upplåtelsen betalar de anhöriga för hyra av sten i 25 år, för namninskriftioner samt för skötsel av gravplatsytan. Smyckning får inte ske i direkt anslutning till askgravplatsen utan de anhöriga anvisas särskilda smyckningsplatser på samma sätt som vid minneslundar.

Upplåtelser av askgravplatser vid Galärvarvskyrkogården och Skogskyrkogården sker utan gravrätt med förbehåll för den avlidne i 25 år. Därefter återgår graven till kyrkogårdsförvaltningen.

Askgravplatserna vid Bromma kyrkogård upplåts med begränsad gravrätt. Det betyder att gravrätten kan förlängas efter 25 år.

Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för att såväl de allmänna ytorna inom en gruppering av askgravplatser som att de enskilda gravplatserna hålls i ett ordnat och värdigt skick. Aska gravsatt på askgravplats bör av pietetsskäl inte flyttas.

2.4 Kistgravar

Kistgravar finns på stadens alla begravningsplatser och upplåts i normalfallet för 2 kistor. På Galärvarvskyrkogården och Brännkyrka kyrkogård sker dock i princip inga nyupplåtelser av kistgravar.

Anhöriga kan närvara vid gravsättningen om denna sker i samband med ceremoni. Kistgravar kan förses med gravvård enligt särskilda gravstensbestämmelser som finns för varje gravkvarter. Gravrättsinnehavaren kan teckna skötselavtal med kyrkogårdsförvaltningen för skötsel av graven. Skötselavtal kan tecknas även om graven inte är upplåten med gravrätt. I kistgraven tillåts även gravsättning av urnor.

2.5 Urngravar

Urngravar finns på alla stadens begravningsplatser och innehåller i normalfallet plats för 4-8 urnor. De anhöriga kan närvara vid gravsättningen. Urngravar kan förses med gravvård enligt särskilda gravstensbestämmelser som finns för varje gravkvarter. Gravrättsinnehavaren kan teckna skötselavtal med kyrkogårdsförvaltningen för skötsel av graven.

2.6 Kammargravar och mausoléer för kistor/urnor

På Norra begravningsplatsen, Sandsborgskyrkogården, Skogskyrkogården och på Brännkyrka kyrkogård finns äldre

gravar som byggts med kammare över eller under mark.
Nyupplåtelse för anordnande av kammargrav tillåts endast på kv 14E och 21H på Norra begravningsplatsen.

2.7 Kolumbarier/urnmurar

Ett kolumbarium finns på Norra begravningsplatsen. Därutöver finns ett antal kolumbarier som sköts av församlingar i Svenska kyrkan på uppdrag av kyrkogårdsnämnden.

Urnmurar eller utomhuskolumbarier finns vid Skogskyrkogården, Sandsborgskyrkogården och Norra begravningsplatsen.

Kolumbarier/utomhuskolumbarier kan upplåtas med eller utan gravrätt. De anhöriga kan närvara vid gravsättningen. De anhöriga betalar en engångskostnad för sten, inskription och skötsel. När gravrätten upphör kan kyrkogårdsförvaltningen slutförvara urnan på särskild anvisad plats på stadens begravningsplatser.

2.8 Särskilda gravkvarter eller gravplatser upplåtna för olika trosinriktningar

På stadens begravningsplatser finns begravningskvarter/gravplatser som anlagts för att möta behovet för särskilda gravplatser inom olika trosinriktningar. (Begr.L 2 Kap 3--4 §§). Det kan handla om att gravsättning ska vara möjlig med viss orientering av graven mm. Det är de anhörigas önskemål som ska tillgodoses och kyrkogårdsförvaltningen gör ingen avvägning om trostillhörighet. Enligt svensk rätt inte är tillåtet att kontrollera medborgares trosuppfattning. I regeringsformen står skrivet att varje medborgare gentemot det allmänna är skyddad mot tvång att ge tillkänna sin åskådning i religiöst hänseende och att tillhöra trossamfund.

På stadens begravningsplatser finns särskilda avdelningar eller kvarter för:

katoliker på Skogskyrkogården, för ortodoxt kristna på Skogskyrkogården, för muslimer på Råcksta begravningsplats, Skogskyrkogården och Strandkyrkogården. Mandeiska gravområden finns på Skogskyrkogården och på Strandkyrkogården. Baha'ier har ett område på Skogskyrkogården. Sikher, hinduer och buddister har särskilda områden på Strandkyrkogården och som av trossamfundet också försetts med symboliska ceremoniplatser.

2.9 Gemensamhetsgrav

På Sandsborgskyrkogården finns en gemensamhetsgrav som används för gravsättningar av urnor. De anhöriga kan välja att delta vid gravsättningen.

2.10 Barngravkvarter

På Skogskyrkogården, på Norra begravningsplatsen och på den muslimska avdelningen på Råcksta begravningsplats finns särskilda barngravkvarter. Gravarna har mindre storlek än vanliga gravar och gravsättning kan ske för barn upp till 15 års ålder. På Norra begravningsplatsen finns i anslutning till barngravkvarteret även möjlighet till gravsättning i askgravlund.

3. Krav på kistor och urnor

Vad gäller kist- och urnmaterial samt utformning ska SBT:s (Samrådsgruppen Begravningsbranschen Träindustrin) "Rekommenderad kravspecifikation för kistmaterial för kremation och jordbegravning" följas. Se länk <http://www.skkf.se/sbt>

Därutöver:

- Urnor som gravsätts i jord rekommenderas vara utförda i förgängligt material
- Urnor i kolumbarier/urnmurar ska vara utförda i beständigt material.
- För kammargravar krävs inneslutning av stoftet i zinkkista.
- Om kista innehåller innerkista av metall skall denna avlägsnas före kremering. Detta arbete får inte utföras inom kyrkogårdsförvaltningens anläggningar.

4. Bestämmelser för gravskötsel och gravvårdar.

4.1 God gravkultur

Gravrättsinnehavaren har skyldighet att vårda och underhålla graven för att säkerställa att god gravkultur upprätthålls. (Begr. L 7 kap 3§, 31§). Detta gäller även innan gravsättning skett.

- Plantering av örtartade växter, rosor eller blomsterlökar på gravplats får bara göras inom angiven planteringsyta.
- Träd, buskar, häckar, barrväxter eller högväxande örter får endast planteras efter medgivande av kyrkogårdsförvaltningen. Har sådan plantering medgivits får den inte avlägsnas utan tillstånd, då den utgör en del av begravningsplatsens estetiska uppbyggnad. Äldre plantering som vuxit till sådan storlek att den medför olägenhet för intilliggande gravplats, väg eller dylikt kan beskäras eller avlägsnas genom förvaltningens försorg.
- Förvaltningen tar inte något ansvar för skador eller förluster i fråga om blommor, kransar, gravlyktor eller dylikt som placeras på gravplatsen.
- Bänk, soffa, stol, trädgårdsredskap eller dylikt får inte sättas ut eller förvaras på gravplats eller intilliggande ytor.
- Smyckning med lösa föremål får inte ske så att det medför risker i arbetsmiljön för dem som sköter graven. I sådana fall sker borttagning av föremålen genom förvaltningens försorg.

4.1 Uppsättning och vård av gravanordning (Begr L 7kap 25-28, 30-31§§)

- Gravrättsinnehavaren har inte rätt till uppsättning av gravvård eller gravanordning innan denna är godkänd av kyrkogårdsförvaltningen. Uppsättning och utformning av gravvård ska ske i enlighet med Centrala Gravvårdskommittén (CGK) anvisningar och de gravstensbestämmelser som finns för gravkvarteret.
- Gravrättsinnehavaren är skyldig att omgående åtgärda skador som kan ha uppkommit i samband med uppsättande av gravvård eller andra arbeten.
- Gravrättsinnehavaren är skyldig att skyndsamt åtgärda gravanordning som utgör en säkerhetsrisk för dem som vistas och arbetar vid begravningsplatsen.
- Kyrkogårdsförvaltningen har rätt att lägga ned eller föra bort gravsten som bedöms som en säkerhetsrisk